

ekoguiden

Att göra en ekorecension:

Handledning för de som recenserar i Medveten
Konsumtions Ekoguide

Av Susanna Elfors, Medveten Konsumtion

Juni 2010

Att vara ekorecensent

Letar du efter schysst producerade skor, vill du helst fika på kaféer med rättvisemärkt kaffe? Då är du en potentiell ekorecensent! Detta är en liten instruktionsskrift för dig som vill nå ut och visa andra den mysiga ekorestaurangen eller den bästa secondhandbutiken, eller varna för möbelbutiken som egentligen inte alls är särskilt miljövänlig trots all reklam.

Jag som skrivit denna skrift den har själv recenserat i flera års tid på www.asfaltblomman.se vars ekoguide utgör grundstommen till Medveten Konsumtions ekoguide. Nu är målet att utveckla en nationell guide där fler än jag recenserar.

Varför då ännu en ekoguide? Idag vimlar det ju av ekosajter och guider på nätet. Jo, för att denna guide är annorlunda. Detta är inte en lista på etiska företag, det är en granskande guide, något som saknas idag då alla företag med minsta miljöprofil ofta får fin reklam. Vi vill med ekoguiden gå ett steg längre och granska verksamheterna, hur ser miljöprofilen ut bakom fasaden och har produkterna/tjänsterna god kvalitet? Det handlar alltså om konsumentinformation. Guiden är därför också finansierad av Konsumentverket.

Vår ekoguide har också till syfte att involvera och engagera föreningens medlemmar. Alla medlemmar kan bli ekorecensenter och därmed börja reflektera över sin konsumtion. Som ekorecensent gläds man åt att hitta en mysig restaurang med medveten profil eller en fin ekoklädesbutik. Man tittar också bakom disken i kaféet som ser så ekologiskt ut och finner att bakom de fräscha Saltå Kvarnjuicerna döljer sig konventionellt kaffe, fulmjölk och billig besprutad sallad.

Genom att så många som möjligt blir medvetna konsumenter skapas en ny folkrörelse som röstar med fötterna och inte bara det, den börjar också ställa krav på våra politiker och producenter att faktiskt göra så att fulprodukterna i framtiden inte ens finns. Målet för ekoguiden och föreningen är på sikt är faktiskt att utplåna sig själv.

Välkommen som ekorecensent!

Susanna Elfors, ansvarig för guiden

Susanna@medvetenkonsumtion.org

www.medvetenkonsumtion.nu/ekoguide

Inledning

Ekoguiden finns på Föreningen Medveten Konsumtions sajt www.medvetenkonsumtion.nu/ekoguide. När detta skrivs finns enbart en stockholmsguide men inom kort kommer guider för flera städer. Tanken är att guiden ska vara nationell men ha en lokal prägel. När man vill köpa något eller ta en fika söker man ju efter detta i den ort som man befinner sig i. Alla som ekorecensenter får ett eget login där de själva kan lägga upp recensioner. Recensenten får också en recensentprofil där du lägger in en presentation, länk till eventuella sajter och lite om vad du föredrar att recensera. Information om hur man loggar in etc. fås från Susanna, susanna@medvetenkonsumtion.org.

Vad ingår i en ekorecension?

Följande uppgifter behöver man ta reda på för att göra en ekorecension:

- Verksamhetens namn
- Stadsdel där verksamheten ligger
- Öppettider
- Adress
- En kort neutral beskrivning av verksamheten på en till två meningar.
- En kort värderande beskrivning som motiverar betyget. Några meningar.
- Ett betyg kvalitetsbetyg (1-5), ett ekorekobetyg (1-5), mer om detta senare
- Ett digitalt foto av god kvalitet
- Val av kategori (t.ex. inredning, restaurang, livsmedel, kläder etc). Vissa butiker ingår i flera kategorier men man får bara göra recensionen utifrån en kategori. Vill man ha med flera kategorier får man göra flera recensioner för butiken utifrån de olika kategorierna (här är två vanliga exempel på kombinerade kategorier: second hand+café, inredning+ekokläder+livsmedel)
- Ett antal nyckelord som passar verksamheten, t.ex. "damkläder", "skor", "herrkläder" om det är en klädbutik. Nyckelorden väljs utifrån vald kategori så om butiken säljer second hand och har café och man väljer att göra en caférecension är tar man bara med nyckelord som avser caféverksamheten.

Hur sätter man betyg?

Ekorecensioner görs i en skala 0-5 där 5 är det högsta betyget. En ekorecension liknar i mycket en vanlig recension, t.ex. en biorecension i DN men det finns en viktig skillnad. Utöver ett kvalitetsbetyg sätts ett *ekorekobetyg*.

Kvalitetsbetyg

Detta är ungefär samma typ av betyg vid recensioner i t.ex. DN. Om det är en restaurang ingår i kvalitetsfaktorn hur maten smakar, hur servicen är, hur trivsam restaurangen är, hur ljudnivån är etc. Är det en klädbutik bedömer man också klädernas utseende, kvalitet, butikens service med mera. Här kan det vara bra att försöka se verksamheten i sin genre, är det en butik med sportkläder får man jämföra den med andra liknande butiker och inte sätta ett lägre betyg för att man inte gillar sportiga kläder. Bäst är därför att man försöker recensera butiker och restauranger som ligger nära ens tycke och smak och som man därmed har kompetens att bedöma. Vad gäller kvalitetsfaktorn finns inte lika tydliga kriterier som för ekorekofaktorn nedan.

Ekorekobetyg

När det gäller ekorekofaktorn bedöms t.ex. följande saker, hur stor andel av maten i butiken är ekologisk? Vilken märkning har de kläder som uppges vara ekologiska eller rättvist producerade? Har butiken ett generellt ekotänk? Har man Bra Miljöval, välfungerande sopsortering etc? Senare i lathunden går vi igenom ekorekofaktorn mer detaljerat för olika typer av verksamheter.

Vilka verksamheter recenseras?

Ekorecensioner görs på butiker och restauranger som har någon form av ekorekoprofil samt på butiker som säljer second handvaror. Verksamheten behöver inte vara certifierad eller den bästa av det som finns. Det finns heller inga regler om att den ska ha en viss andel av någonting eftersom sådant är svårt att kontrollera. Är det en butik som säljer nya varor är det viktiga att verksamheten marknadsför sig som miljöanpassad och eller ekoreko. Sedan är det recensentens uppgift att bedöma om detta stämmer eller inte. Visar det sig att marknadsföringen är falsk kan recensenten välja att ge ett dåligt betyg eller omdöme, alternativt välja att inte ta med recensionen i guiden. När det gäller second handbutiker behöver dessa inte marknadsföra någon miljöprofil eftersom sådana butiker till sin natur är mer miljövänliga. Recensenten bör dock bedöma miljöprofilen även för second handbutiker, en butik som tar in varor från grannskapet får högre betyg än en butik som importerar dem från utlandet. Om man t.ex. finner en second handbutik som importerar kläder med flyg från Nya Zeeland kan man fundera på om den förtjänar att vara med i guiden.

Här är några exempel på verksamheter som recenserar:

- En liten mat/hälsobutik som uppger att hela eller stora delar av sortimentet är ekologiskt
- En klädbutik i en större kedja som uppger att de har ett sortiment med kläder som är ekologiska.
- En butik som säljer begagnade kläder eller möbler.
- Restaurang som har ekologisk profil eller är vegetarisk.
- En butik som säljer t.ex. möbler som uppges vara producerade under rättvisa villkor.

På sikt kommer även en kategori för reparationer att ingå i guiden, där ingår skomakare, möbeltafetserare, skräddare med mera.

En genomgång av de olika kategorierna

I guiden finns i nuläget följande kategorier. Om man recenserar en butik som ingår under flera kategorier, t.ex. en butik där man säljer både inredning och ekokläder får man recensera utifrån en kategori. **Vill man recensera flera kategorier får man göra flera recensioner för varje butik.** och här följer kriterier för vilka butiker som recenserar och kriterier för betygssättning vad gäller rekoekofaktorn:

Livsmedel

Butiker som man köper livsmedel i, det kan handla om allt till små butiker till stormarknader.

- 1: Detta betyg ges sällan. Det ska vara en livsmedelsbutik som utmålar sig för att ha ett bra ekorekosortiment men i realiteten inte har det.
- 2: Butiker som har mindre än 25 procent ekorekosortiment. Kan också ges till stormarknader som har ekorekosortiment men förutsätter att man transporterar sig dit med bil.
- 3: Butiker med ett medelgott ekorekosortiment dvs ung. 25-50 procent. Här hamnar ofta butiker såsom Coop eller bättre ICA-butiker.
- 4: Butiker med 50-75 procent rekoeko, dvs ganska bra butiker men inte heleko.
- 5: Butiker med 75-100 procent rekoeko. Detta handlar om butiker med ett helhetstänk. Gärna bör de tänka på energianvändning, källsortering etc.

Ekokläder

Här bedöms butiker som har kläder som är producerade under mer miljövänliga/rättvisa villkor. Det handlar både om tillverkningsprocessen och om materialen. Materialen kan vara t.ex. ekologisk bomull, bambu, hampa eller återvunna material. Second handkläder ingår inte.

- 1: Butik med ytterst liten andel ekologiska/återvunna kläder. Oftast en större kedja som marknadsfört sin ekologiska kollektion som sedan inte visar sig finnas.
- 2: Ungefär samma som betyg ett, fast med ett något större sortiment. Butiker som uppger sig vara "ekologiska" och enbart har Ökotex-märkta produkter hamnar här (Ökotex är en miljömärkning light som bara visar att slutprodukten inte innehåller gifter).
- 3: Butik som har ett medelgott ekorekosortiment. Kan t.ex. handla om en större kedja som faktiskt har en del ekorekkläder.
- 4: Butik som satsar på en ekoprofil och har ett relativt stort sortiment.
- 5: Helekolologisk butik med helhetstänk som t.ex. Ekovaruhuset i Stockholm.

Inredning

Här bedöms butiker som säljer ny miljöanpassad eller rättvist producerad inredning. Second handinredning bedöms inte här utan i kategorin second hand. Nyproducerad inredning av återvunna material bedöms dock här. I kategorin inredning är bred och inkluderar allt från rena möbelbutiker till presentbutiker där det finns allt från textilier och enstaka möbler till smycken. Många fair tradebutiker har ett brett sortiment och ingår här. Här gäller ungefär samma kriterier som ovan. Kolla gärna märkningar t.ex. Svanen eller Bra Miljöval eller Fair Trade. Därutöver bör man ta reda på vad företaget står för och hur helheten ser ut.

- 1-2: Butiker som försöker "greenwasha" sig dvs. en möbelbutik som bara har enstaka led-lampor men för övrigt säljer slit- och slängprodukter. Ett visst stort möbelvaruhus skulle kanske platsa här.
- 3: Butiker med en medelgod andel rekoekoprodukter.
- 4: Butik med som satsar enbart på fairtrade men helt missar miljöaspekten eller vice versa.
- 5: Butik med helhetstänk kring både miljö och rättvisa och med hög kvalitet.

Restauranger

Här bedöms restauranger och kaféer som har visst rekoekosortiment eller annan typ av miljöprofil. Skalan som användes tidigare är aktuell även här. Utöver ekologisk och rättvis mat bör man också titta på hur maten tillagas och serveras, är det t.ex. engångsbestick och plasttallrikar sänks betyget. Vegetarisk mat eller mat med stort inslag av vegetariskt är positivt. Likaså närodlat, även om detta inte är helt avgörande (ibland är närproducerad mat faktiskt mindre miljövänlig). Ett helhetstänk är mycket positivt, dvs om allt från inredning till själva köket är miljöanpassat. Det är också intressant att veta vad som händer med avfallet.

1-2: Greenwash, ett bra exempel är de ställen som bara har några Saltå Kvarnjuiceer väl synliga men inget mer.

3: Restaurang/café som har t.ex. ekologiskt kaffe, ekmjölk och kanske ekologiskt mjöl i brödet men inte så mycket mer.

4: Restauranger eller kaféer som har goda intentioner och kanske hälften av maten är ekoreko.

5: Ställen med ett helhetstänk och genomgående KRAV-produkter och rättvisemärkt. Även sophantering och energianvändning bör vara genomtänkt.

Second hand

Här bedöms butiker som säljer second handvaror av alla de slag t.ex. kläder, skor, böcker, vinylskivor, elektronik, möbler, porslin, barnkläder. Andelen second hand är intressant här, butiker som enbart delvis säljer second hand får lägre betyg om inte de nya sakerna som säljs är eko. Varifrån butiken hämtar prylarna/kläderna är intressant. De som tar in saker från närområdet får högre betyg. Butiker som importerar t.ex. finare antikaffärer får lägre betyg då varorna har transporterats långt. Butiker som ger vinsten till välgörande ändamål får högre betyg än de som själva tar vinsten (ger åtminstone ett steg mer). Nyttänkande premieras också, t.ex. klädbyte i butiken, remake eller lånegarderob.

1-2: Butik med litet second handsortiment och resten vanligt oekologiskt nyproducerat.

3: Större second handsortiment men ev. stor andel importerade produkter.

4: Second hand som till större delen är från närområdet.

5: Ett helhetstänk kring hållbarhet och återanvändning.

Barn

Här bedöms butiker som säljer miljöanpassade och rättvist tillverkade barnprodukter dvs. alltifrån barnmat till kläder och leksaker. Inte second hand då det ingår i kategorin vintage. Också här bedöms

andelen rekoeko ungefär enligt ovan. Eftersom det handlar om många olika produkter och en del barnbutiker innehåller lite allt möjligt får man försöka göra en skattning. När det gäller kläder är det samma märkningar som för vuxenplagg. För leksaker kan man kolla på fair-trade, fsc-märkt etc. Leksaker med batterier i är negativt, liksom billiga leksaker av dålig kvalitet. Många leksaker görs av barn och sådant bör kollas upp. Ibland kan butikerna ha både reko leksaker och billiga som kan vara tillverkade av barn. Då kan det vara svårt att avgöra huruvida butiken förtjänar att få vara med i guiden.

- 1-2: Butiker med enstaka schysta leksaker, ekokläder men sedan konventionella lågprissaker.
- 3: Butik som försöker ha ett något större etiskt sortiment.
- 4: Butik där allt är av god kvalitet och en större del ekoreko.
- 5: Butik med helhetstänk kring miljö och hållbarhet. Gärna nytänkande i form av möjligheter att låna leksaker etc.

Skönhet

Här bedöms butiker som säljer miljöanpassade skönhetsprodukter (schampo, smink, hudlotioner etc) samt också skönhetsalonger och hårfrisörer med ekoprofil. Detta är en knepig bit då miljöanpassade skönhetsprodukter inte har några enhetliga kriterier. Man får försöka leta efter miljömärkningar och prata med personalen. Det kan vara svårt att bedöma utifrån någon skala, men man får försöka känna in helhetsintrycket. Produkterna bör inte vara testade på djur.

- 1-2: Butiker/salonger med enstaka bra produkter.
- 3: Butiker med medelgott sortiment.
- 4: Butiker med större sortiment, t.ex. med naturprodukter som inte är ekocertifierade.
- 5: Butik/salong med helhetstänk och certifierade produkter.

Hur gör man i praktiken?

En ekorecension görs i regel anonymt annars är det lätt hänt att personalen särbehandlar recensenten vilket kan påverka betyget uppåt. Detta kan vara svårt om man behöver fråga något, men man får försöka. Det är ofta också svårt att ta bra bilder i smyg. Det man kan göra är att efter att ha gjort sin första bedömning säga till personalen att man driver en ekoblogg utan att specificera vilken. Detta gör det möjligt att fråga om man får ta några bilder till bloggen och ställa några frågor.

Sen får man väl välja själv om man vill avslöja var det ska publiceras, i princip är det nog bäst att undvika det om man vill besöka butiken igen.

Har man möjlighet är det också bra att göra en internetsökning på verksamheten och läsa lite om företaget. Dels kan man läsa på företagets egen sajt om miljösatningar och märkningar. Man kan också kolla sajter såsom swedwatch.se och fairtradecenter.se om företagets ekorekstatus. Recensioner på andra recensionssajter kan också vara bra att kolla, t.ex. vintagekartan.se, pastan.se (DN på Stan).

Vad gäller bilden är det bra om den fångar stämningen och det specifika med verksamheten. Den som ser den ska få en känsla för vad man kan hitta t.ex. i en butik eller hur en restaurang ser ut.